

STORTINGET

Innst. 151 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:13 S (2019–2020)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Petter Eide, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård og Arne Nævra om forbud mot fluorskismøring

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot bruk av fluorholdig skismøring ved alle skiarrangement i Norge, også internasjonale renn.
2. Stortinget ber regjeringen arbeide for at det innføres et internasjonalt forbud mot fluorholdig skismøring på alle vinteridrettsarrangement.
3. Stortinget ber regjeringen arbeide for at det innføres et internasjonalt forbud mot produksjon og bruk av fluorholdig skismøring.
4. Stortinget ber regjeringen, inntil et forbud mot bruk av fluorholdig skismøring er på plass, sørge for skikkelig faremerking på skismøring som inneholder fluor.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav til produsenter av skismøring om å bevise smøringens ufarlighet for menneskers helse og for miljøet før det blir tillatt å ta den i bruk.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Ruth Grung, Else-May Norderhus og Runar Sjøstad, fra Høyre, Leif Erik Egaas, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og Terje Halleland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, viser til forslagene om forbud mot fluorsmøring.

Komiteen viser til at oppmerksomheten om miljø- og helsekonsekvensene av fluormiljøgifter blir stadig større.

Komiteen viser til at det i dag er forbud mot bruk av fluorsmøring på skirenn for barn under 16 år, etter vedtak i Skiforbundet i 2018.

Komiteen viser til at Det internasjonale skiforbundet (FIS) i fjor vedtok forbud mot fluorholdig skismøring på alle sine renn. Det vil gjøre at det allerede fra neste sesong vil være forbudt å bruke det på renn både i Norge og internasjonalt.

Komiteen viser til at de som selger produkter som utgjør fare for miljø og helse, har en plikt til å gi tilstrekkelig og relevant informasjon til forbrukeren, slik at forbrukeren gis anledning til å ta opplyste valg.

Komiteen viser ellers til brev av 6. desember 2019 (vedlagt innstillingen) fra statsråd Ola Elvestuen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener problemene knyttet til bruk av fluorholdig skismøring og glidere er så store at det må handles raskt. Skismørere som har jobbet for norske langrennsløpere, og folk som har smurt ski for sine barn med fluor, kan fortelle om sterke helseplager. I verste fall kan fluorsmøringen ha bidratt til kreft og dødsfall. Undersøkelser har også avdekket miljøgifter fra skismøring i levende organismer i skiområdet i Granåsen i Trondheim. I meitemark var det totale nivået av PFAS, miljøgiftige fluorkarboner, 35 pst. høyere i skianlegget enn i referanseområdet.

Flertallet er svært glade for forbudet mot bruk av fluorholdig skismøring på renn for barn under 16 år, samt vedtaket i Det internasjonale skiforbundet (FIS), som i fjor vedtok å innføre et forbud mot bruk av fluorholdig skismøring på sine renn. Dette vedtaket innebærer at det vil bli forbudt å bruke fluorholdig skismøring også på FIS sine renn i Norge. Flertallet vil imidlertid påpeke at det arrangeres en rekke andre skirenn i Norge ut over FIS sine renn. Dette gjelder for eksempel NM, kretsmeisterskap og skiskyting. Flertallet vil peke på at vedtaket i FIS ikke løser hele utfordringen. Det er fortsatt et behov for å innføre et forbud mot bruk av fluorholdig skismøring på alle skirenn i Norge.

Flertallet viser til at EU i år vil komme med et forbud mot de langkjedede (C8) fluorforbindelsene, noe som også framkommer i statsrådens brev til komiteen. Flere land jobber også med å innføre reguleringer for forskjellige andre fluorstoffer, blant annet forbud mot langkjedete PFAS-er (C9–C14) for å unngå at disse tas i bruk som erstatning for PFOA (C8). Flertallet viser til at industrien har vært klar over det kommende forbudet mot PFOA (C8) i mer enn fem år og at det er forsøk på å tilpasse produksjonen deretter med såkalte C6-kjeder. Flertallet vil påpeke at disse fluorkjedene heller ikke er bra for verken helse eller miljø. Flertallet mener derfor at forbud mot all bruk av fluor, både PFOA (C6), PFOA (C8) og PFOA (C9–C14) i smøring og glidere er eneste vei å gå for å få bukt med disse problemene. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot bruk av fluorholdig skismøring og glidere ved alle skiarangement i Norge, også internasjonale renn.»

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at det innføres et internasjonalt forbud mot bruk av fluorholdig skismøring og glidere på alle vinteridrettsarrangement.»

«Stortinget ber regjeringen arbeide for at det innføres et internasjonalt forbud mot all produksjon og bruk av fluorholdig skismøring og glidere.»

Flertallet mener det er viktig for forbrukere, inntil et forbud er på plass, å enkelt kunne identifisere hvorvidt det er fluor i skismøring eller ikke. I brevet fra statsråden står det: «Skismøring er ofte merket med at den inneholder fluor, og jeg vil oppfordre forbrukere til å unngå å velge slike produkter.» Flertallet deler oppfordringen, men mener det ikke er nok. Flertallet viser også til at produsentene ikke er pålagt å merke skismøring eller glidere som inneholder fluor i dag, selv om flere gjør det. Flertallet viser til at Norge har innført tydelig faremerking av andre produkt som selges, som for eksempel snus og tobakk. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, inntil et forbud mot bruk av fluorholdig skismøring og glidere er på plass, sørge for skikkelig faremerking på skismøring og glidere som inneholder fluor.»

Flertallet viser til statsrådets svar vedrørende det ansvar produsenter av ulike varer har for å sørge for at varene er trygge for menneskers helse og for miljøet. Flertallet mener produsenter av skismøring og glidere framover må bevise smøringen og gliderens ufarlighet for menneskers helse og miljøet før de kan tas i bruk. Flertallet viser til at noen av erstatningsstoffene som kan bli tatt i bruk, også utgjør en trussel mot menneskers helse og mot miljøet. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav til produsenter av skismøring og glidere om å bevise smøringens ufarlighet for menneskers helse og for miljøet før det blir tillatt å ta den i bruk.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og KrF viser til at idretten, både nasjonalt og internasjonalt, selv har innført forbud mot bruk av fluorholdig skismøring. Disse medlemmer mener det skal være grenser for politikk, særlig der utfordringene er løst av partene selv, som i dette tilfellet av idrettens organisasjoner. Intensjonen i forslaget er allerede ivaretatt.

Videre vises det til svarbrevet fra klima- og miljøministeren, hvor det poengteres at det allerede er gjeldende lovverk som pålegger produsenter å sikre at forbrukere har tilstrekkelig og relevant informasjon slik at de kan sette seg i stand til å vurdere og sikre seg mot fare ved bruk av produkter, jamfør produktkontrollloven § 3. Svanemerket er også en ordning som rettleider forbrukere til fluorfri skismøring. I brevet fra statsråden vises det videre til at regjeringen allerede er involvert i det internasjonale arbeidet med forbud mot bruk av skadelige fluorforbindelser.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet merker seg det økende engasjementet i saken og ser at det har vært bred dekning også i media rundt følgene av fluorholdig skismøring. Disse medlemmer ser at statsråden viser til det arbeidet som pågår når det gjelder å forby forskjellige PFAS-stoffer (perfluorerte stoffer), og at dette først og fremst foregår gjennom europeisk og globalt samarbeid, som Norge deltar i. Disse medlemmer noterer seg at mange PFAS-stoffer allerede er forbudt eller strengt regulert i globale og europeiske regelverk, og at de internasjonale forbudene mot PFAS også vil gjelde for bruken av disse stoffene i produksjon og bruk av skismøring.

Disse medlemmer mener det er positivt at idretten selv har tatt tak i og regulerer problemet, samt at det er et internasjonalt fokus og arbeid på gang knyttet til forbud og utfasing av PFAS-stoffer globalt, men at dette ikke utelukker ytterligere politisk fokus på saken. Disse medlemmer mener videre det er positivt med et tydelig politisk initiativ når det gjelder fluorholdig skismøring når man nå har sett konkrete eksempler på hva bruken kan føre til, som er avdekket den siste tiden. Disse medlemmer mener det er spesielt alvorlig at dette har skjedd på en arena for idrett og frivillighet, hvor bruken har vært dårlig regulert – og i et miljø hvor mange av deltakerne er barn og ungdom.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen innføre forbud mot bruk av fluorholdig skismøring og glidere ved alle skiarrangement i Norge, også internasjonale renn.

II

Stortinget ber regjeringen arbeide for at det innføres et internasjonalt forbud mot bruk av fluorholdig skismøring og glidere på alle vinteridrettsarrangement.

III

Stortinget ber regjeringen arbeide for at det innføres et internasjonalt forbud mot all produksjon og bruk av fluorholdig skismøring og glidere.

IV

Stortinget ber regjeringen, inntil et forbud mot bruk av fluorholdig skismøring og glidere er på plass, sørge for skikkelig faremerking på skismøring og glidere som inneholder fluor.

V

Stortinget ber regjeringen sørge for at det stilles krav til produsenter av skismøring og glidere om å bevise smøringens ufarlighet for menneskers helse og for miljøet før det blir tillatt å ta den i bruk.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 11. februar 2020

Ketil Kjenseth

leder

Åsmund Aukrust

ordfører

Vedlegg

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Energi og miljøkomiteen Stortinget
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

19/4222-

6 DES 2019

**Svar på representantforslag 13 S (2019-2020) fra
stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Petter Eide, Mona Fagerås,
Freddy André Øvstegård og Arne Nævra om forbud mot fluorsmøring**

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen av 26. november 2019 vedlagt representantforslag 13 S (2019-2020), med forslag om forbud mot fluorsmøring.

Forslagsstillerne ber om at regjeringen tar flere grep for å stoppe bruken av fluorholdig skismøring, og fremmer flere konkrete forslag til tiltak.

Forslagsstillerne ber om at regjeringen innfører et forbud mot bruk av fluorholdig skismøring ved alle skiarrangement i Norge, også internasjonale renn.

Til dette forslaget viser jeg til at Norges skiforbund vedtok i fjor et fluorforbud i klassene til og med 16 år. Det internasjonale skiforbundet (FIS) har nylig bestemt at det skal være forbudt å bruke fluorholdig skismøring på alle deres renn. FIS sitt forbud vil derfor medføre at bruk av fluorholdig skismøring nå blir forbudt i deres renn, i Norge og i utlandet allerede fra neste sesong.

Forslagsstillerne ber videre regjeringen arbeide for at det innføres et internasjonalt forbud mot produksjon og bruk av fluorholdig skismøring.

Regjeringen jobber allerede aktivt for å forby bruken av fluorstoffer (såkalte perfluorerte stoffer eller PFASer) i mange forskjellige produkttyper. Norge har jobbet sammen med andre europeiske land i over ti år for å forby forskjellige PFASer i Europa og globalt gjennom EU/EØS-regelverk og globale konvensjoner. Mange av disse stoffene transporteres til Norge

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling

Saksbehandler
Tone Lindstad
22 24 58 34

fra andre land gjennom hav- og luftstrømmer, og derfor er det nødvendig å innføre globale forbud mot produksjon, bruk og omsetning av disse stoffene i alle produkttyper. Mange PFASer er allerede forbudt eller strengt regulert i globale og europeiske regelverk, mens andre stoffer jobber vi fremdeles med å forby.

De internasjonale forbudene mot PFASer vil også gjelde for bruken av disse stoffene i produksjon og bruk av skismøring. I tillegg vil det medføre et forbud mot bruk av disse stoffene i alle andre produkttyper. Eksempler på andre produkttyper der PFASer ofte blir brukt er tekstiler, kosmetikk, maling, matvareemballasje og slipp-belegg i kjeler og stekepanner.

Sammen med tyske myndigheter står Norge bak det europeiske forbudet mot fluorstoffet PFOA (C8), som blant annet har blitt brukt i skismøring. Dette har dannet grunnlaget for et globalt forbud. I tillegg jobber flere land med å innføre reguleringer for forskjellige andre fluorstoffer, blant annet forbud mot andre langkjedete PFASer (C9-C14) for å unngå at de tas i bruk som erstatning for PFOA.

Norske forslag om europeisk og globalt forbud mot et annet fluorstoff, C6-forbindelsen PFHxS behandles nå. Vi er også bekymret for de enda kortere perfluorerte kjedene, og jobber for reguleringer av PFBS (C4 stoff). I den senere tid har det vært enda større fokus internasjonalt på å få forrang i dette arbeidet og Norge skal, sammen med Nederland og andre EU-land, utrede grunnlaget for et europeisk forbud mot PFASer generelt.

Forslagsstillerne ber også regjeringen, inntil et forbud mot fluorholdig skismøring er på plass, sørge for skikkelig faremerking på skismøring som inneholder fluor.

Regjeringen deler representantens ønske om å sørge for at forbrukerne gjøres kjent med produkters farer for helse og miljøet. Den som produserer eller selger farlige produkter har allerede i dag en plikt til å gi tilstrekkelig og relevant informasjon slik at forbrukeren settes i stand til å vurdere og sikre seg mot fare ved bruk av produktene. Dette følger av produktkontrollloven § 3.

Det europeiske regelverket for klassifisering, merking og emballering av farlige stoffer (CLP) inneholder i dag regler for faremerking av produkter som skismøring. Fluorstoffene som det finnes mye av i glider og annen type skismøring i dag, er av typen perfluorerte alkaner. Kunnskapen om helse- og miljøeffekter er ikke god nok i dag til å kunne foreslå faremerking av skismøringen for disse stoffene. Enkelte av stoffene som gjenfinnes i skismøring er imidlertid fareklassifisert. Mengdene helsefaremerkede stoffer som inngår i skismøringsproduktene er likevel så lave at det ikke utløser krav om faremerking av produktene.

Skismøring er ofte merket med at den inneholder fluor, og jeg vil oppfordre forbrukere til unngå å velge slike produkter. I 2018 innførte Svanemerket miljøkrav for skismøring som gjelder for gliderprodukter for alle typer ski og brett beregnet for bruk på snø. Et av kriteriene

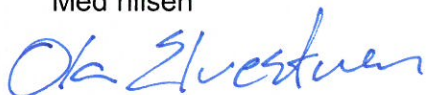
er at glideren skal være helt fluorfri, og målsetningen er å stimulere til erstatning av lavfluor gliderprodukter med fluorfrie gliderprodukter. For å være på den sikre siden kan forbrukere derfor velge Svanemerket skismøring som er garantert fri for fluor.

Forslagsstillerne ber til sist regjeringen sørge for at det stilles krav til produsenter av skismøring om å bevise smøringens ufarlighet for menneskers helse og for miljøet før det blir tillatt å ta den i bruk.

Det er produsentenes ansvar å sørge for at produktene de selger er trygge for menneskers helse og for miljøet. Produktkontrollen fastslår at den som produserer og omsetter produkter som kan medføre fare for helse og miljø "skal vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense slik virkning". I tillegg krever det europeiske kjemikalierregelverket REACH at blant annet produsenter av skismøring skal vite og dokumentere hva de lager, omsetter og bruker av kjemikalier. REACH-regelverket krever også at produsentene dokumenterer trygg produksjon og bruk.

Jeg synes det er svært viktig med oppmerksomhet rundt farene ved utstrakt bruk av fluorstoffer i forbrukerprodukter. Denne regjeringen har jobbet aktivt for å styrke regelverkene som regulerer bruken av fluorstoffer og andre miljøgifter, og vi vil fortsette å prioritere dette viktige arbeidet.

Med hilsen

Ola Elvestuen

